

Saksansvarlig   Nina Hoseth

Komite for oppvekst og kultur

29.05.2019

PS 16/19

Innstilling

Komite for oppvekst og kultur tar "Vurdering av grunnskolen i Melhus 2017" til orientering og vedtar at følgende satsningsområder legges til grunn for arbeidet med økonomi og handlingsplan:

- **Læringsmiljøet:** Oppfølging av §9A i Opplæringsloven gjennom Lundamoprojektet og en systematisering av fraværsoppfølgingen.
- **Fag og ferdigheter:** Grunnleggende ferdigheter, inkludert digitale ferdigheter og utforskende pedagogisk praksis. Fagfornyelsen.
- **Spesialundervisning:** En grundig analyse. Kompetanseheving skole og PPT. Oppfølging av ekspertrapporten.
- **Videreutdanning:** Oppfølging i tråd med kompetansekrav. Digitalt kompetanseløft.

Behandling i Komite for oppvekst og kultur

29.05.2019

PS 16/19

Innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Komite for oppvekst og kultur tar "Vurdering av grunnskolen i Melhus 2018" til orientering og vedtar at følgende satsningsområder legges til grunn for arbeidet med økonomi og handlingsplan:

- **Læringsmiljøet:** Oppfølging av §9A i Opplæringsloven gjennom Lundamoprojektet og en systematisering av fraværsoppfølgingen.
  - **Fag og ferdigheter:** Grunnleggende ferdigheter, inkludert digitale ferdigheter og utforskende pedagogisk praksis. Fagfornyelsen.
  - **Spesialundervisning:** En grundig analyse. Kompetanseheving skole og PPT. Oppfølging av ekspertrapporten.
  - **Videreutdanning:** Oppfølging i tråd med kompetansekrav. Digitalt kompetanseløft.
-

Bakgrunn for saken:

Det vises til Opplæringsloven § 13.10 og kravet om at kommunen skal ha et forsvarlig system for oppfølging av grunnskolen i kommunen. Som en del av oppfølgingsansvaret skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden. Den årlige rapporten skal drøftes politisk.

Til grunn for vurderingen ligger skolenes rapportering til skoleeier, nasjonale prøver, undersøkelser og kartlegginger. Skoleeier har gjennomført eget dialogmøte med hver enkelt skole hvor alle resultater og satsningsområder er drøftet. Den totale vurderingen er gjennomgått samlet med rektorene og PPT i eget møte for å bidra til forståelse av tilstanden og å velge satsningsområder.

Under drøftes i hovedsak vurderingen av skolemiljøet, læringsutbyttet og fysiske rammer.

Saksutredning:

1. Generelt om undersøkelsene – kartlegginger - prøver

Elevundersøkelsen er et viktig verktøy for videreutvikling og kvalitetssikring av læringsmiljøet til elevene. Den er en del av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet og er hjemlet i forskrift til opplæringsloven § 2-3. Melhus kommune har vedtatt politisk at undersøkelsen skal gjennomføres av alle elever fra og med 5. trinn. (Forskriftene sier at den er obligatorisk for 7. og 10. trinn.).

Undersøkelsen skal ikke bare gjennomføres men også følges opp. Skolene og skoleeier har en mulighet til å få informasjon om hvordan elevene opplever skolen og læringsmiljøet sitt. Det tas videre utgangspunkt i at læringsmiljøet har betydning for eksempel elevenes motivasjon, innsats og læring. Læringsmiljøet er ikke noe som ensidig påvirker elevenes læringsutbytte. Elevenes prestasjoner er både et resultat av og har innvirkning på læringsmiljøet. «Et godt læringsmiljø gir flinke og motiverte elever samtidig som velfungerende og motiverte elever gir et godt læringsmiljø.» (T. Nordahl 2005). Elevenes og lærernes bevissthet om egen betydning blir da avgjørende. Skolens oppgave blir da også å gjøre alle aktørene bevisste på dette.

Svarprosenten er generelt svært høy på elevundersøkelsen slik at feilmarginen er liten. Dette innebærer at mindre forskjeller også kan være interessante. Det er i den videre fremstilling i hovedsak tatt utgangspunkt i det nasjonale snittet når det gjelder sammenligninger. Alle skalaer i brukerundersøkelsen går fra 1 – 5 hvor 5 er "best".

Hensikten med nasjonale prøver er å vurdere og utvikle elevenes ferdigheter i lesing, regning og i deler av faget engelsk. Dette innebærer at det er avgjørende at skolene selv griper fatt i resultatene og legger dem til grunn for en målrettet innsats. Det ble i 2018 gjennomført nasjonale prøver innenfor områdene lesing, regning og engelsk på 5. og 8. trinn. De nasjonale prøvene for 8. trinn er også gjennomført på 9. trinn når det gjelder lesing og regning. Nasjonale prøver er ikke prøver i fag, men i grunnleggende ferdigheter. Resultatene gir et avgrenset bilde av ferdighetene og kompetansen elevene har. Man må derfor alltid se resultatene i sammenheng med annen relevant informasjon man har om skolen, kommunen og elevene.

Fra og med 2014 ble nasjonale prøver publisert på en ny skala. Dette gjør det mulig å sammenlikne resultater mellom prøver og resultatene mellom år fra og med høsten 2015. Dette gjelder kun engelsk og regning.

Nasjonale prøver skal gi styringsinformasjon til skolene og kommunen. Det er også forutsatt at prøvene skal komme til nytte for den enkelte elevs utvikling i samarbeid mellom lærer, elev og foresatte.

Skoleporten er et verktøy for vurdering av kvalitet i grunnopplæringen. Målet med Skoleporten er at skoler, skoleeiere, foresatte, elever og andre interesserte skal få tilgang til relevante og pålitelige nøkkeltall for grunnopplæringen. (<https://skoleporten.udir.no/>)

Dette, sammen med eksamensresultatene og standpunkt karakterene, gir kommunen et bilde når det gjelder læringsutbytte og hva kommunen bør satse på.

2. Vurdering av elevenes skolemiljø

Elevundersøkelsen - indekser og indikatorer

Tabellene viser resultatene fra Elevundersøkelsen fordelt som både indikatorer og indekser. En indikator består av ett spørsmål, mens indekser er satt sammen av to eller flere av de obligatoriske spørsmålene i Elevundersøkelsen.

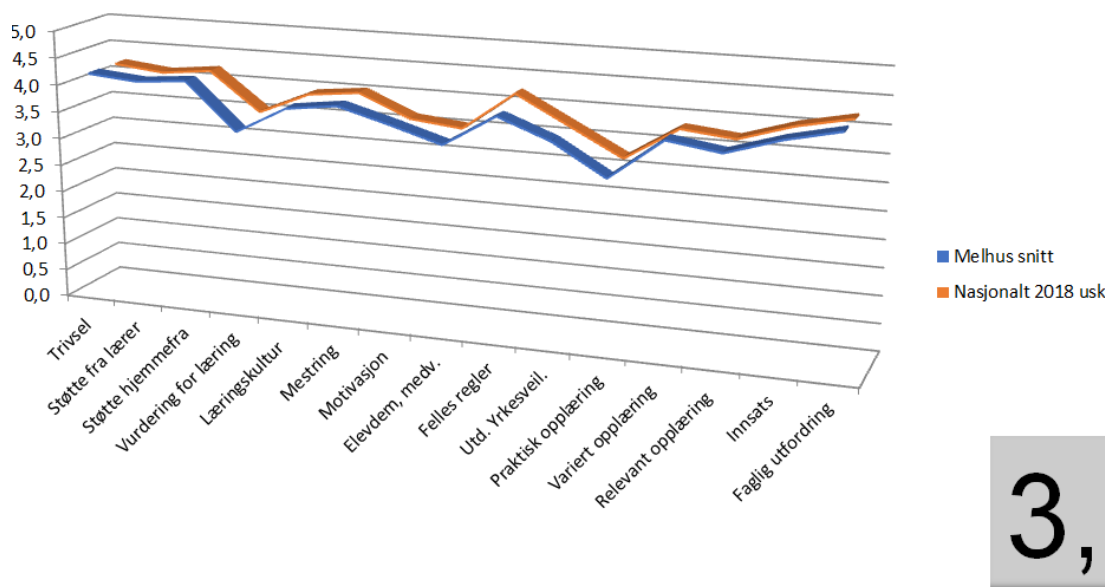
I denne vurderingen er det sett på barnetrinnet og ungdomstrinnet hver for seg. Oversikten under viser resultatet for 5.-7. trinnet i Melhus 2018 sammenlignet med nasjonale tall. Her ligger vi stort sett helt likt med det nasjonale snittet.

	Melhus (Høst 2018)- 5.-7. tr	Melhus (Høst 2017)- 5.-7. tr	Melhus (Høst 2016)- 5.-7. tr	Nasjonalt (Høst 2018)- 5.-7. tr
Trivsel	4,3	4,3	4,4	4,3
Støtte fra lærer	4,5	4,6	4,5	4,5
Støtte hjemmefra	4,4	4,4	4,4	4,4
Vurdering for læring	4	3,9	4	3,9
Læringskultur	4,1	4,1	4,2	4,1
Mestring	4	4	4	4
Motivasjon	4	4	4	3,9
Elevdemokrati og medvirkning	4	3,9	3,9	3,9
Felles regler	4,5	4,4	4,4	4,5
Innsats	4,2	4,3	4,3	4,3
Faglig utfordring	4,1	4	4,1	4

Når det gjelder forskjellene mellom jenter og gutter så er denne stort sett samsvarende med nasjonale tall. Det er også sett på gjennomsnittet for kommunen for de siste 4 målingene sammenlignet med tilsvarende resultat nasjonalt. Her er det også så å si ingen forskjeller.

Figuren under viser tilsvarende oversikt for ungdomstrinnet. Elevene på ungdomstrinnet svarer på noen flere områder enn barnetrinnet.

Læringsmiljø ungdomstrinnet

3,8!

Vi ligger noe under nasjonalt snitt på noen av indeksene, som for eksempel «Vurdering for læring», «Praktisk opplæring» og «Relevant opplæring». Forskjellene er små.

Det er stort sett lite eller ingen forskjell mellom kjønnene. Jentene er noe mer motivert enn guttene, og har en høyere innsats. Det er verd å merke seg at både guttene og jentene skårer lavere enn nasjonalt på «Relevant opplæring». Denne indeksen består av spørsmålene; «Jeg synes det vi lærer på skolen er viktig», «Det meste jeg lærer på skolen, vil jeg få nytte av senere i livet» og «Samme hvilken jobb jeg får, vil det jeg lærer på skolen være nyttig».

Hvis man legger til grunn gjennomsnittet for de siste 4 målingene for Melhus kommune sammenlignet med tilsvarende nasjonale resultat er forskjellene minimale. Noen områder som peker seg ut er «Vurdering for læring», «Motivasjon», «Relevant opplæring» og «Praktisk opplæring».

Oppsummert kan følgende nevnes:

- Totalt sett ligger Melhus kommune på nasjonalt snitt når det gjelder læringsmiljøet både for barnetrinnet og ungdomstrinnet
- Noen områder peker seg ut med hensyn til videre oppfølging på ungdomstrinnet; vurdering for læring, motivasjon, relevant opplæring og praktisk opplæring.

Mobbing særskilt:

Generelt

Nytt kapittel 9A i opplæringsloven trådte i kraft fra 1. august 2017. Det nye regelverket skal styrke elevenes rettigheter, og skal sørge for at saker som gjelder skolemiljø blir håndtert raskere, tryggere og enklere. Noen av de viktigste endringene er at det er lovfestet et krav til nulltoleranse og en tydeligere aktivitetsplikt for skolen.

Nasjonale forhold:

NTNU Samfunnsforskning har i en analyse sett nærmere på spørsmålene om mobbing og arbeidsro. I Elevundersøkelsen 2016 ble definisjonen av mobbing og spørsmålet om mobbing endret. Det er og lagt til spørsmål om mobbing, og fjernet spørsmålene om krenkelser.

Hovedfunnene nasjonalt er at 6,7 prosent av elevene svarer at de blir i en eller annen kombinasjon mobbet av medelever, digitalt mobbet av noen på skolen eller mobbet av voksne på skolen, to til tre ganger i måneden eller oftere. Dette er en økning på 0,3 prosent fra 2016. Av elevene som har besvart elevundersøkelsen, utgjør 6,7 prosent ca. 30 000 elever.

1,9 % av elevene sier de blir mobbet digitalt. Halvparten av disse er også utsatt for tradisjonell mobbing. Det er en større andel jenter enn gutter som oppgir at de mobbes digitalt på ungdomstrinnet.

Forholdene for Melhus kommune

Skolene har i tråd med endringen i lovverket endret sine rutiner samt sørget for å informere elever og foresatte. Skoleeier har fulgt opp hver enkelt skole gjennom eget tilsyn og sjekket ut at skolene følger opp de nye kravene. Det er laget ca 30 aktivitetsplaner knyttet til varsler om skolemiljøet i Melhus kommune i 2018. Melhusskolene ligger stort sett på det nasjonale snittet mht mobbing.

Når man går nærmere inn på tallene for Melhus er det verd å merke seg at ved flere av skolene er det ingen av elevene som rapporterer at de mobbes «1 gang i uken eller oftere». Hvilket er meget positivt.

Høsten 2015 vedtok komite for liv og lære at skolene bør gjennomføre ikke - anonyme undersøkelser knyttet til mobbing. Dette er iverksatt, og alle skolene rapporterer at de benytter dette som en oppfølging av elevundersøkelsen. Erfaringene med dette er gode og de gir et godt utgangspunkt for å avdekke mobbing.

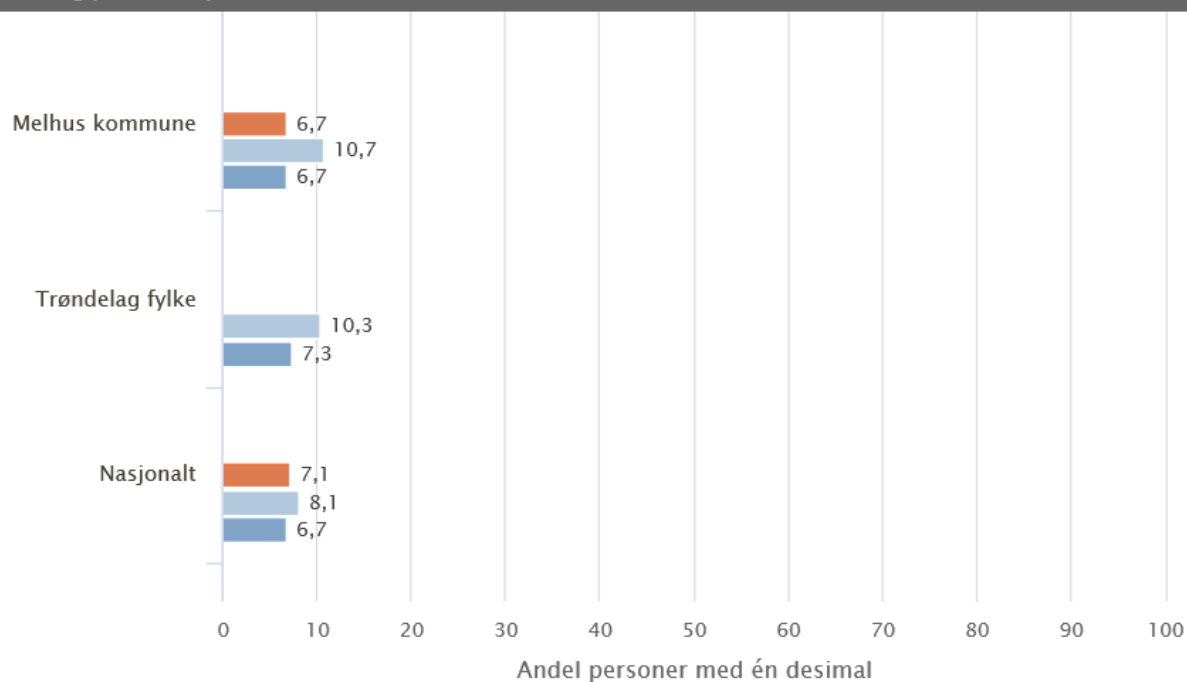
Figuren under gir et bilde på situasjonen i barneskolen i Melhus.

Mobbing barnetrinnet

	Ikke i det hele tatt	2 eller 3 ganger i <u>mnd</u> eller mer
Melhus (Høst 2018) <u>bsk</u>	94,5	5,5
Melhus (Høst 2017) <u>bsk</u>	93,9	6,1
Melhus (Høst 2016) <u>bsk</u>	94,1	5,9
Nasjonalt (Høst 2018) <u>bsk</u>	93,2	6,7

Figuren under viser tallene fra jentene på 10. trinn, vedrørende mobbing de tre siste årene. Den mørke blåe linja viser situasjonen i 2018. Slår vi sammen tallene for begge kjønnene på sjuende trinn får vi 6,1, mot nasjonalt 7,0. På 10.trinn ligger Melhus noe over nasjonalt snitt (8,1 og 7,1).

Mobbing på skolen (prosent) >

Melhus kommune, Grunnskole, Elevundersøkelsen, Alle eierformer, Trinn 10, Jenter

Lundamoskolene har tidligere deltatt i et prosjekt i regi av læringsmiljøsenderet. Erfaringene spres nå til de øvrige skolene. PPT i kommunen, som også har deltatt i prosjektet, har fått tildelt ressurser for å gjennomføre opplæring for de øvrige skolene. Dette arbeidet avsluttes våren 2019.

Oppsummert:

Melhus er på snittet nasjonalt for 2018, og med liten positiv endring for grunnskolen fra 2017.

- Revisjonen av kap 9a i opplæringsloven er fulgt opp av alle skolene med innføring av nye rutiner. Skoleeier har i tillegg hatt eget møte med alle skolene og sjekket at disse er på plass.

- Spredning av erfaringene fra læringsmiljøprosjektet på Lundamoskolene er i gang og det er avsatt egne ressurser til PP-tjenesten for å gjennomføre dette

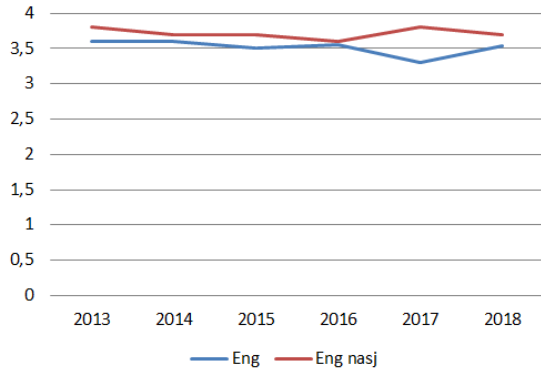
3. Faglig utbytte og arbeidet med grunnleggende ferdigheter

Grunnskolepoeng og eksamensresultater

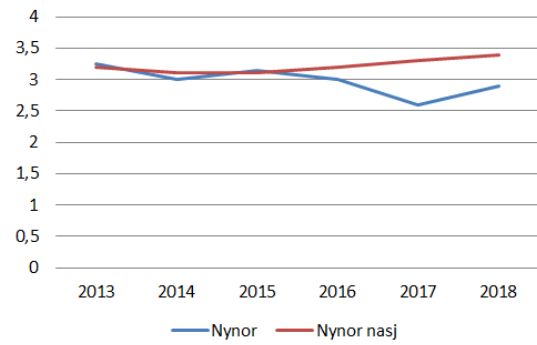
Elevene vurderes avslutningsvis på en karakterskala fra 1 til 6, der 6 er beste karakter. Grunnskolepoengene beregnes med utgangspunkt i standpunktkarakterene og eksamen. Standpunktkarakterene er ment å reflektere elevenes kompetanse ut fra målene i læreplanverket. Alle elever i grunnskolen skal i tillegg opp til to avsluttende prøver, én skriftlig og én muntlig. Diagrammene viser at vi ligger litt under det nasjonale snittet på eksamen, samtidig som 2018 var et godt år for avgangselevne våre.

Eksamen

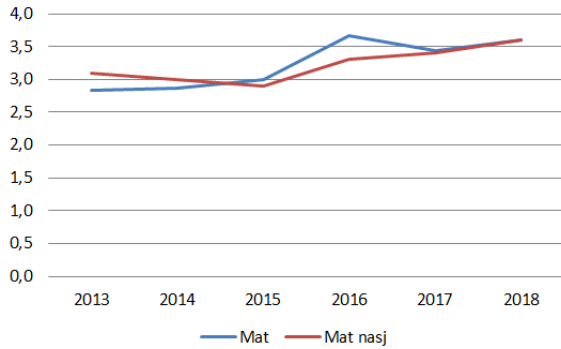
Engelsk

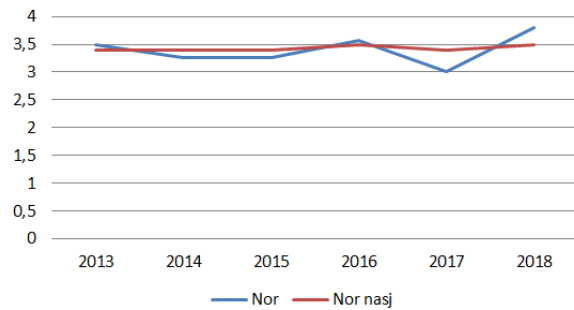
Nynorsk

Matematikk

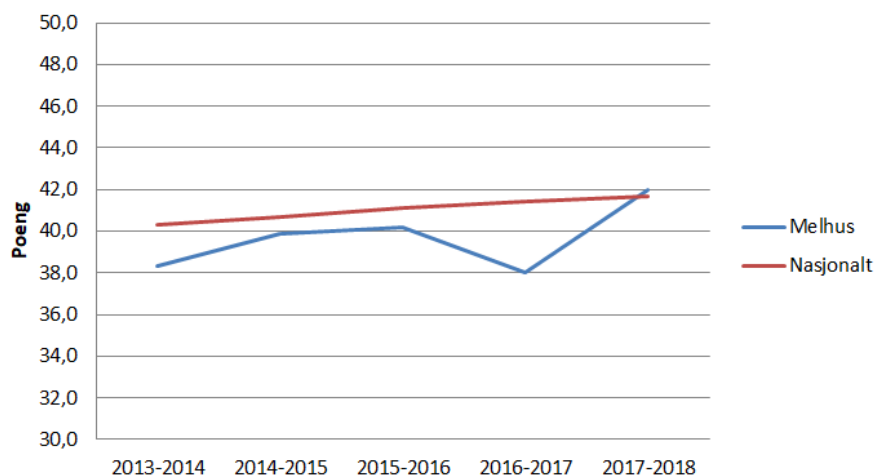
Norsk

Grunnskolepoeng

	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17	2017-18
Melhus	38,3	39,9	40,2	38,0	42,0
Nasjonalt	40,3	40,7	41,1	41,4	41,7

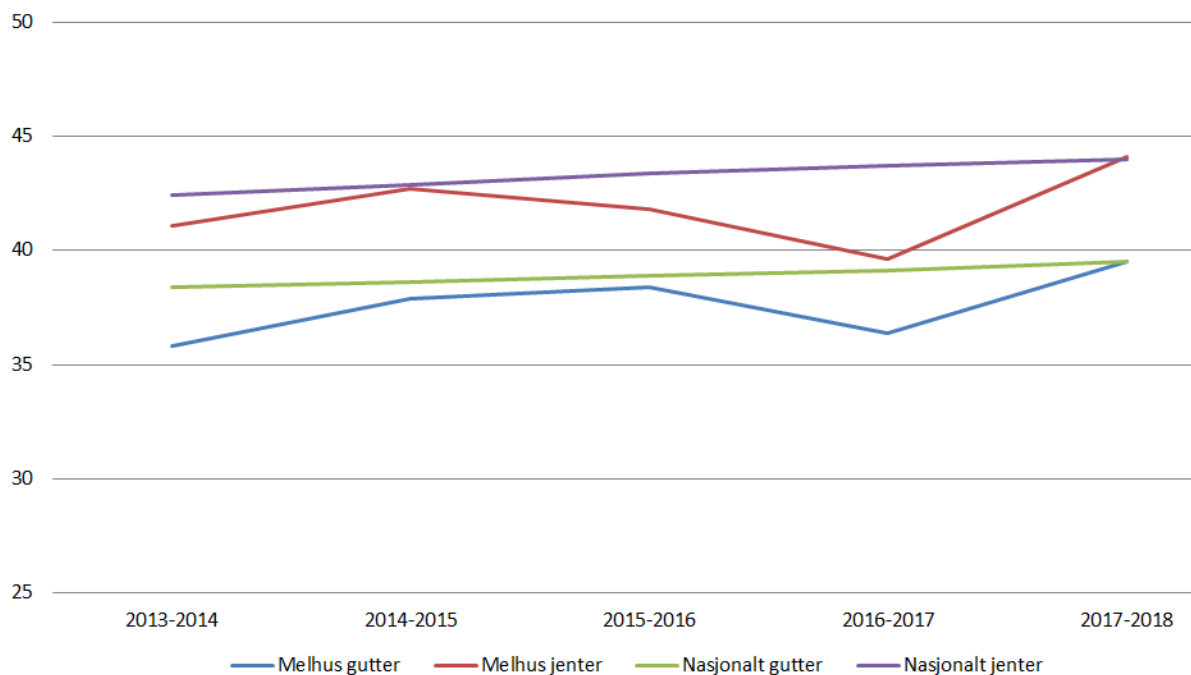
Grunnskolepoeng

Forskjellene mellom gutter og jenter, når det gjelder faglig utbytte, er tydelige- både nasjonalt og lokalt, og kurvene følger hverandre. Camilla Stoltenberg sier i sin rapport (NOU 2019:3) at det mest slående er hvor like gutter og jenter er i de overlappende tallene, mens man finner flest jenter blant de flinkeste. Blant de med karakteren tre eller lavere i snitt er det 2,5 ganger så mange gutter enn jenter.

Grunnskolepoeng etter kjønn - Melhus

Eksamensresultater inngår i elevenes sluttvurdering og skal gi informasjon om elevenes kompetanse ved avslutningen av grunnskoleopplæringen. Eksamensresultatene gir ikke grunnlag for sammenligning over tid (utvikling). Det kan imidlertid være av interesse å se hvordan kommunen faller ut sammenlignet med de nasjonale resultatene. Over tid ligger kommunen her om lag på nasjonalt snitt. Tallene må ses i sammenheng med annen informasjon fra vurderingssystemet.

Gjennomsnittskarakterer for et fylke eller for landet endrer seg lite fra år til år. Gjennomsnittskarakterer for en skole eller en kommune kan derimot endre seg mye fra år til år. Dette er fordi gjennomsnittskaracteren i større grad vil påvirkes av enkeltelevers resultat når det er få elever på en skole eller i en kommune. Endringer i karakterer på skolenivå bør derfor tolkes med varsomhet.

Følgende kan trekkes fram:

- Vi ligger litt i overkant av snittet nasjonalt når det gjelder grunnskolepoeng i 2017/18
- Eksamensresultatene i matematikk ligger på nasjonalt snitt i 2018
- Eksamensresultatene i engelsk og nynorsk ligger under snittet i 2018
- Eksamensresultatene i norsk ligger over nasjonalt snitt i 2018

Nasjonale prøver

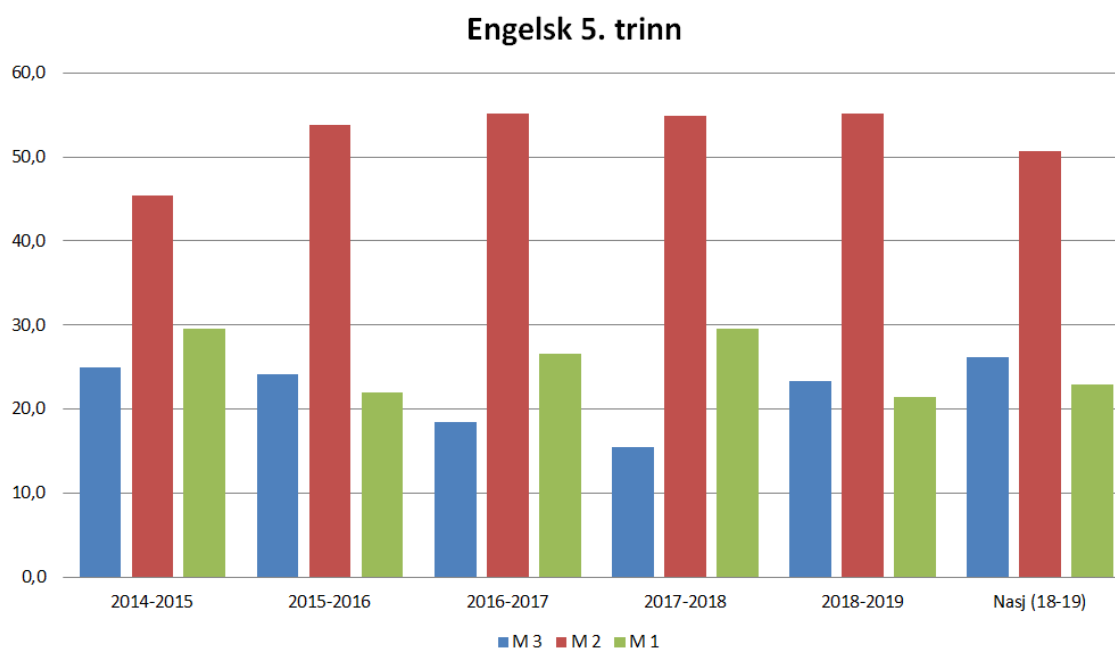
Generelt

Resultatene i engelsk og regning i 2014 var startpunktet for måling av utvikling over tid. Fra og med 2015 kan resultatene sammenlignes mellom år slik at skoler og kommunen kan sammenligne sine egne resultater over tid og se om det har skjedd en endring. Leseprøvene er foreløpig ikke tilrettelagt for å kunne måle utvikling over tid. På 5. trinn er det 3 mestringsnivåer og på ungdomstrinnet er det 5 nivåer. Til hvert nivå er det laget en beskrivelse av hva elever på nivået typisk mestrer. For å få mer utfyllende informasjon om elevenes resultater, er det viktig å se gjennomsnittet i sammenheng med fordelingen av elever på de ulike nivåene.

En endring i andel elever på et gitt nivå fra et år til et annet kan tolkes som en reell endring. En skole kan for eksempel se om de klarer å løfte de svakeste elevene ved at det over tid blir færre elever på nivå 1. Nasjonale prøver forteller allikevel ikke hele sannheten om en skole. Det er derfor viktig å se resultatene fra nasjonale prøver i sammenheng med annen informasjon om skolen eller kommunen. Det avgjørende er at skolene evner å benytte resultatene for sikre en så målrettet innsats som mulig overfor elevene.

Resultatene

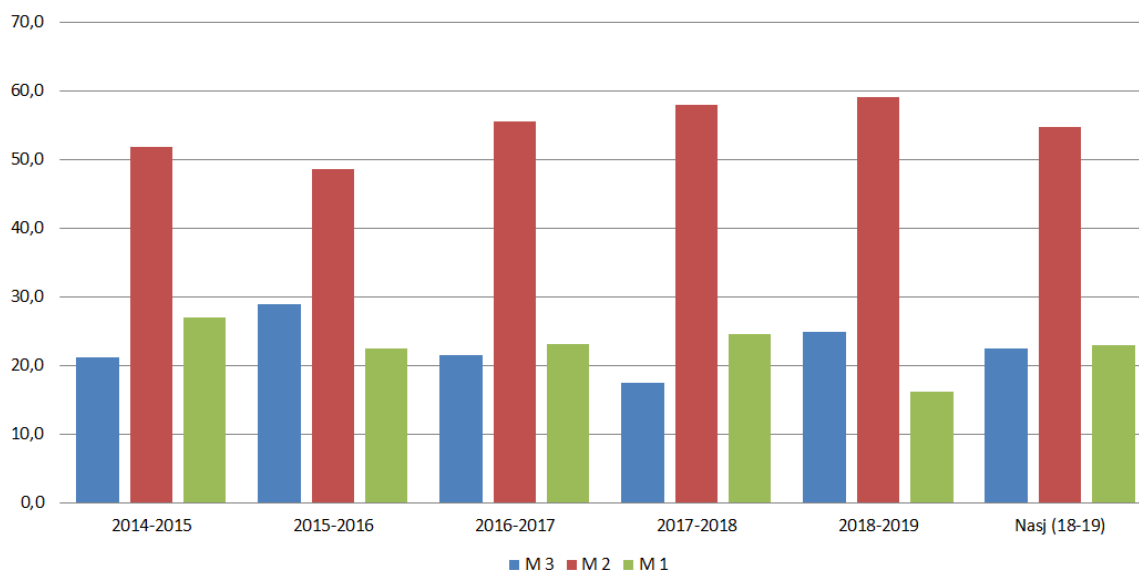
Diagrammet under viser utviklingen for engelsk. Antallet elever på det høyeste nivået har økt, mens det er en nedgang på mestringsnivå 1 i Melhus, noe som er gledelig.

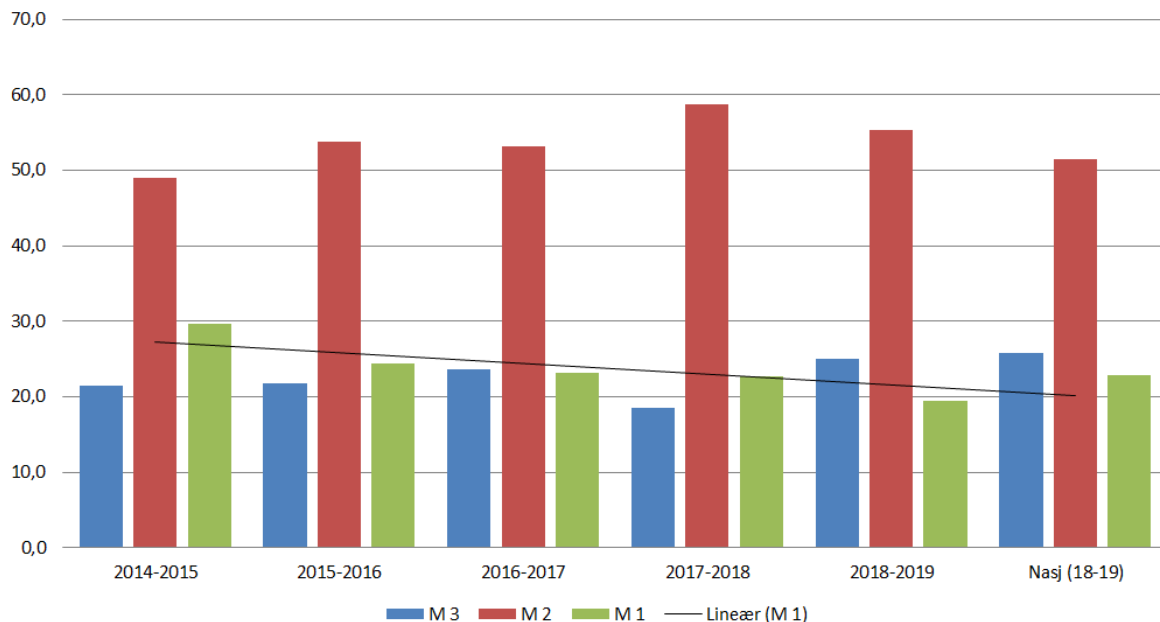
Selv om man ikke fullt ut kan legge til grunn resultatene i lesing for vurdering av utvikling over tid er det allikevel interessant å sammenligne med nasjonalt snitt og se om det er utslag av interesse fra år til år.

Som for engelsk er andelen på mestringsnivå 2 i lesing noe høyere enn landsgjennomsnittet. For regning (se under) er det mulig å sammenligne utviklingen fra år til år. Diagrammet viser at vi ligger på snittet. Andelen på det laveste mestringsnivået har gått litt ned.

Lesing 5. trinn

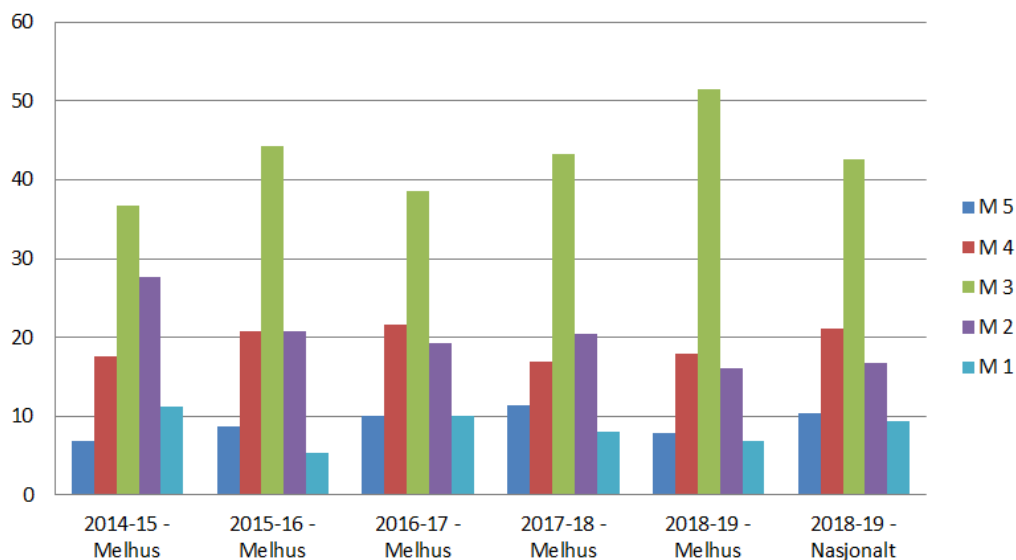

Regning 5. trinn

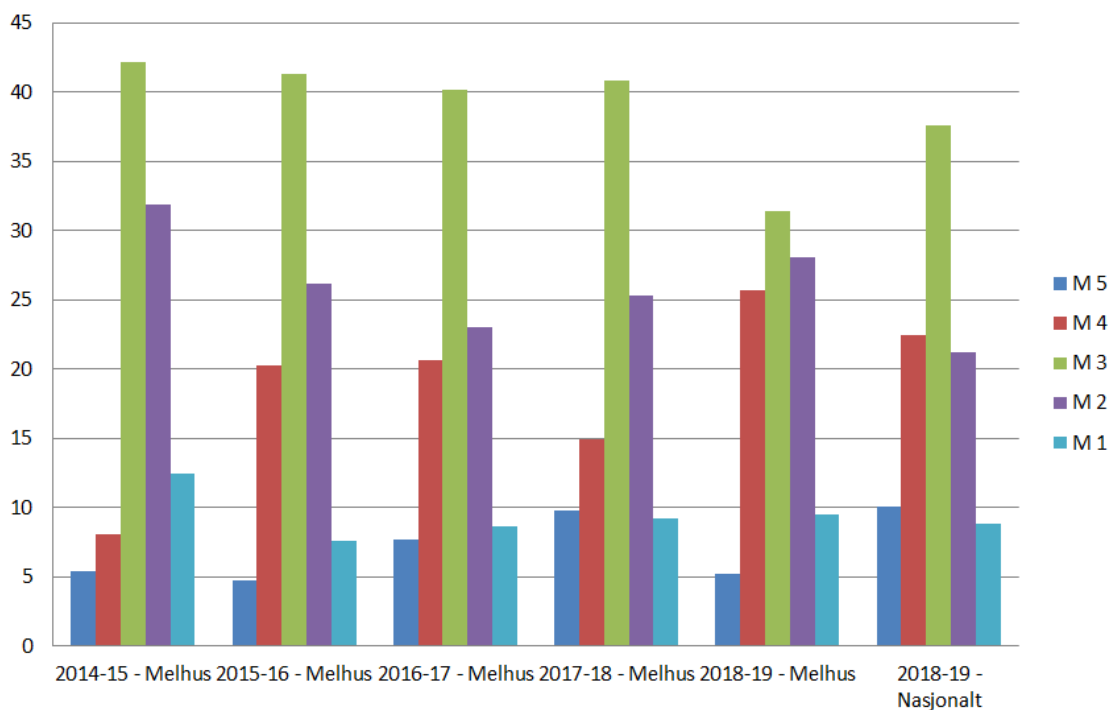

Diagrammene under viser utviklingen for 8. trinn. Når det gjelder engelsk er det litt flere elever på mestringsnivå 5 og 4 enn i 2017. Lesing er over tid grovt sett på nasjonalt nivå med unntak av 2014/15. Regning viser en liten nedgang for nivå 5. Generelt sett er endringene svært små og må tolkes med forsiktighet.

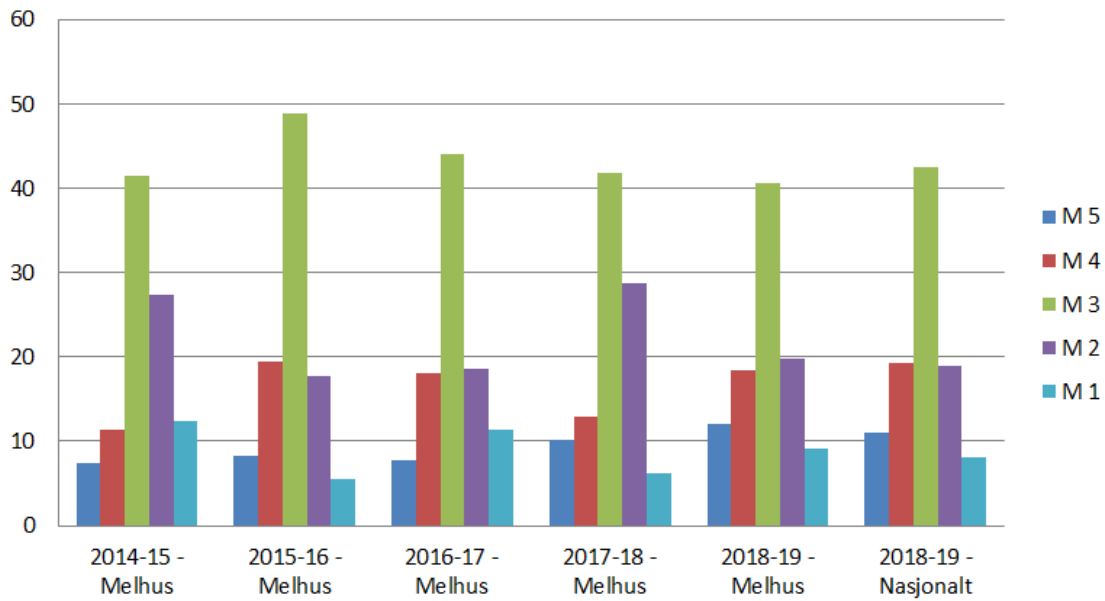
Lesing 8.trinn

Regning 8. trinn

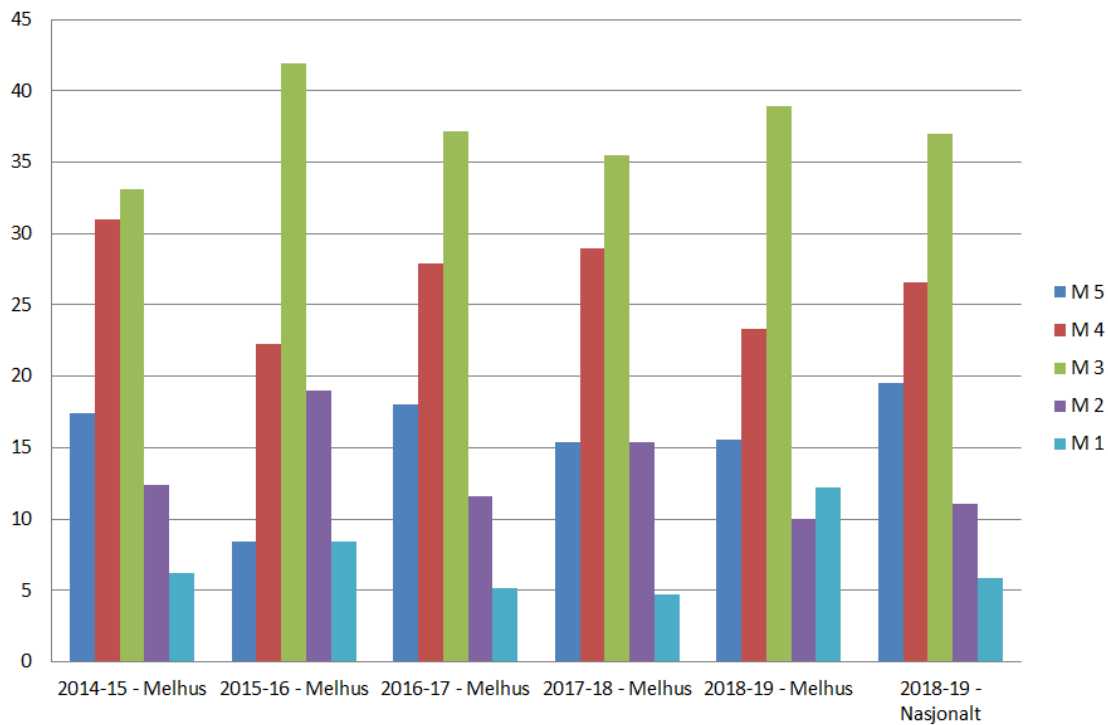

Engelsk 8.trinn

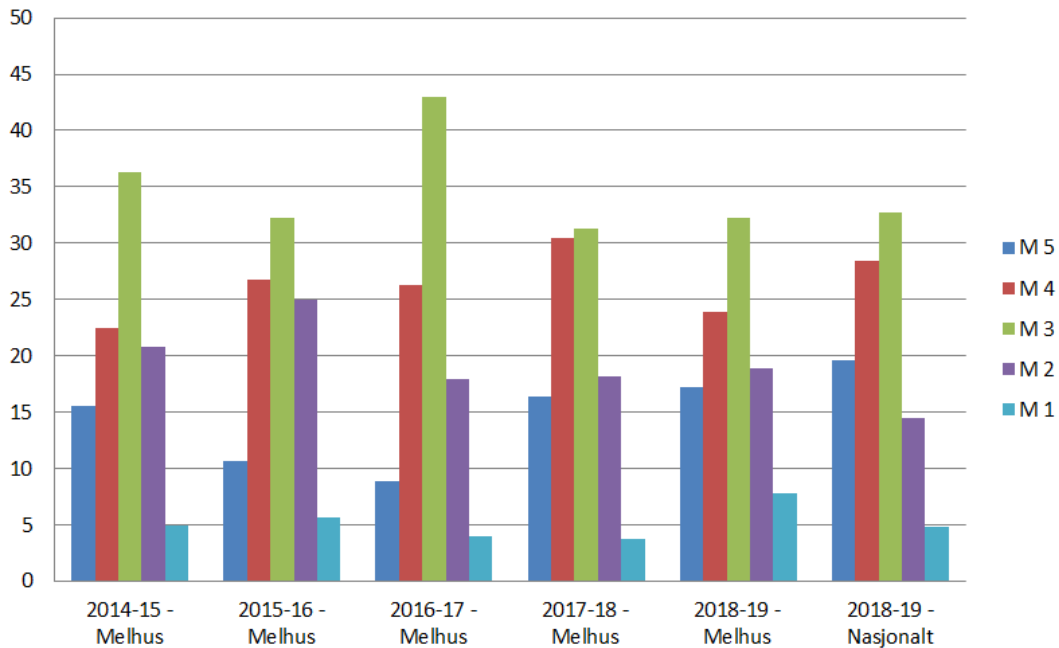

For 9. trinn gjennomføres kun prøver i lesing og regning. For 2018 er regning litt under nasjonalt nivå og det samme gjelder lesing. Fagene er et naturlig oppfølgingsområde.

Lesing 9. trinn

Regning 9. trinn

Legger man til grunn usikkerheten i målingene ligger Melhus kommune «statistisk» på det nasjonale snittet. Det man allikevel kan merke seg er følgende:

- Resultatet for skriftlig eksamen i 2018 i engelsk og nynorsk er under nasjonalt snitt
- Tilsvarende resultat finner vi på nasjonale prøver når det gjelder lesing og regning.
- Engelsk bør fortsatt følges opp nærmere
- Enkelte skoler ser ut til å vise bedring når det gjelder regning

Endringen i resultatoppnåelse kan ses om naturlig variasjon. Det blir derfor viktig å gå nøye inn i resultatene. Uavhengig av dette bør det fortsatt legges vekt på grunnleggende ferdigheter framover.

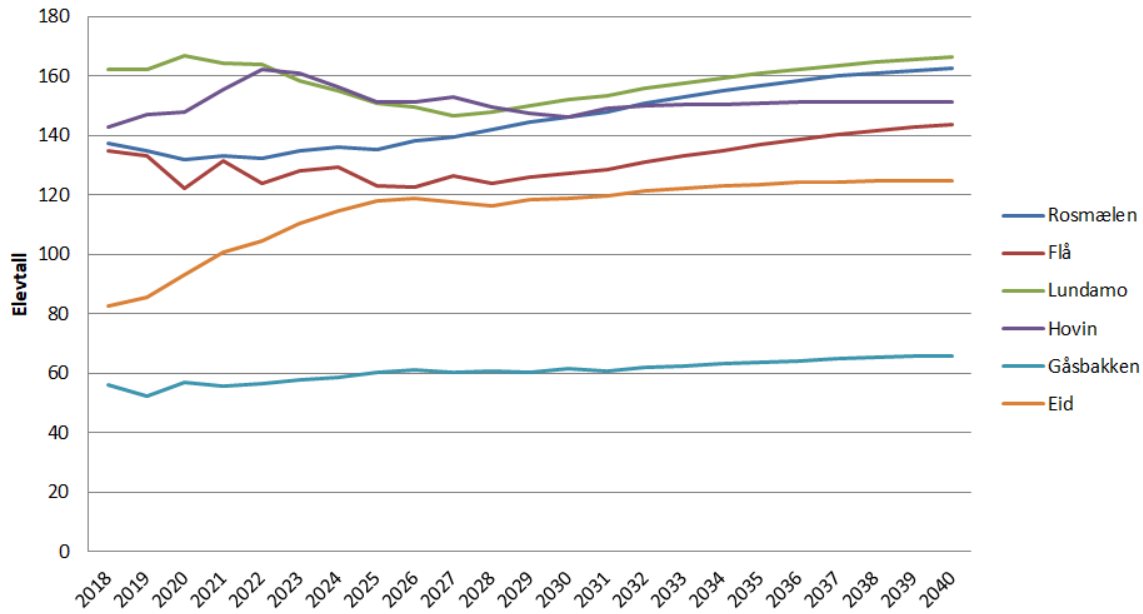
4. Ressurssituasjonen

Elevtallet

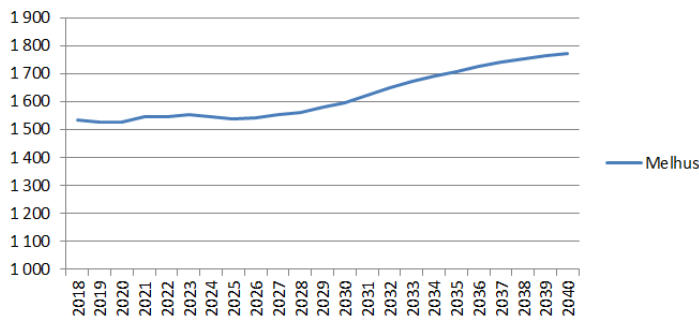
Den viktigste kostnadsdriveren innenfor skole er endringer i elevtallet. Diagrammene under viser utviklingen for kommunen i sin helhet og Nedre Melhus barnetrinnet særskilt.

Det er viktig å merke seg at det siden 2011 så å si ikke har vært noen vesentlig vekst i elevtallet i Nedre Melhus.

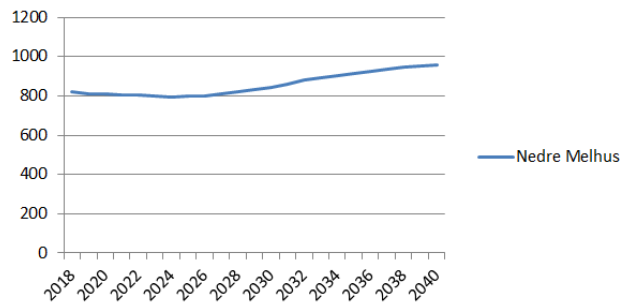
Elevtall unntatt Nedre Melhus

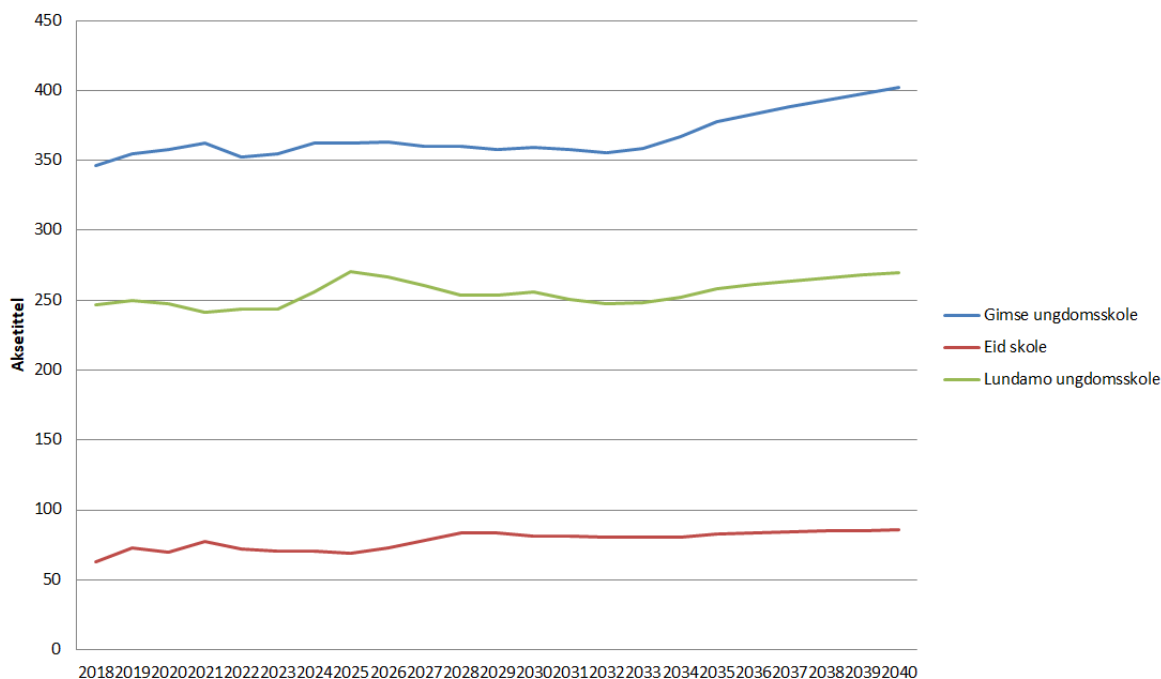
Melhus - b.trinnet totalt

Nedre Melhus - b.trinnet

Elevtall ungdomsskolene

Ressurser - økonomi

Når det gjelder vurdering av ressurs situasjonen så hentes alle tall fra **eller** er beregnet på grunnlag av tall fra GSI (grunnskolenes informasjonssystem) og SSB.

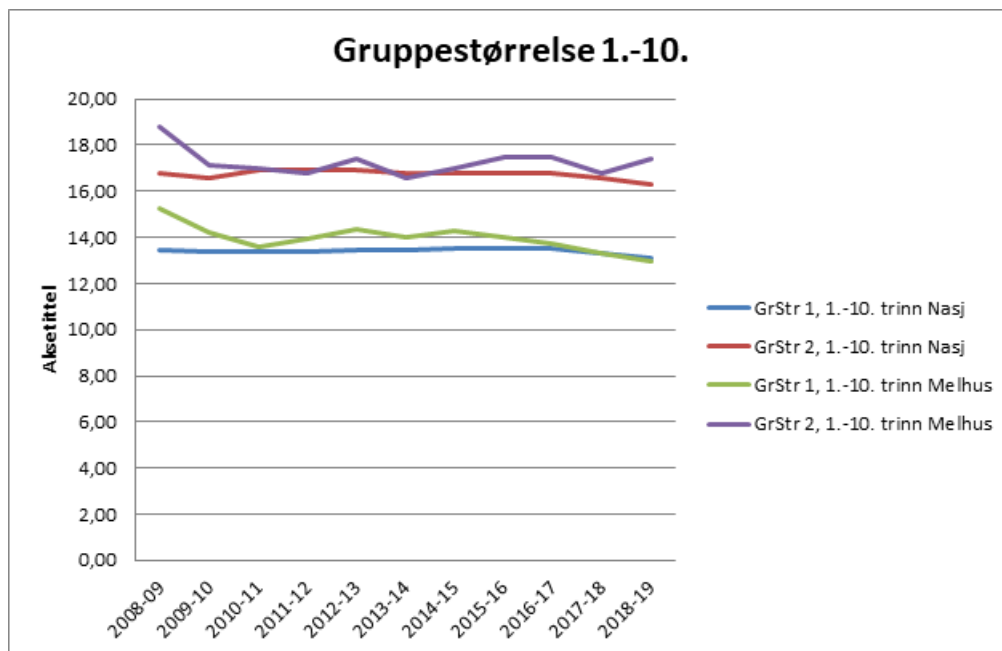
Grafen under viser utviklingen når det gjelder gjennomsnittlig gruppestørrelse. Gjennomsnittlig gruppestørrelse viser forholdet mellom antall timer elevene har krav på etter forskrift til opplæringsloven og hvor mange årstimer skolene reelt legger ut til undervisning. Gruppestørrelsen vil variere både mellom skolene og internt på den enkelte skole.

Det opereres med to typer gjennomsnittlig gruppestørrelse. Forskjellen består grovt sett i om man tar med timene som legges ut til spesialundervisning og særskilt norsk eller ikke. Sistnevnte gir gruppestørrelse 2 (dvs uten spesialundervisning og særskilt norskopplæring). Gjennomsnittlig gruppestørrelse er den beste indikatoren for å følge med på ressurs situasjonen for skoleområdet. Den er sammenlignbar med landet for øvrig og gir også grunnlaget for vurdering om vi overholder lovens forutsetninger. Jo lavere gruppestørrelse jo mere ressurser har skolene.

Grupperstr 2		2015	2016	2017	2018
1653 Melhus	Elever alle trinn	17,5	17,5	16,8	17,4
EKG07 KOSTRA-gruppe 7	Elever alle trinn	17,1	17,1	17,4	17,2

Som tabellen viser bruker Melhus kommune mindre ressurser til ordinær undervisning pr elev enn sammenlignbare kommuner.

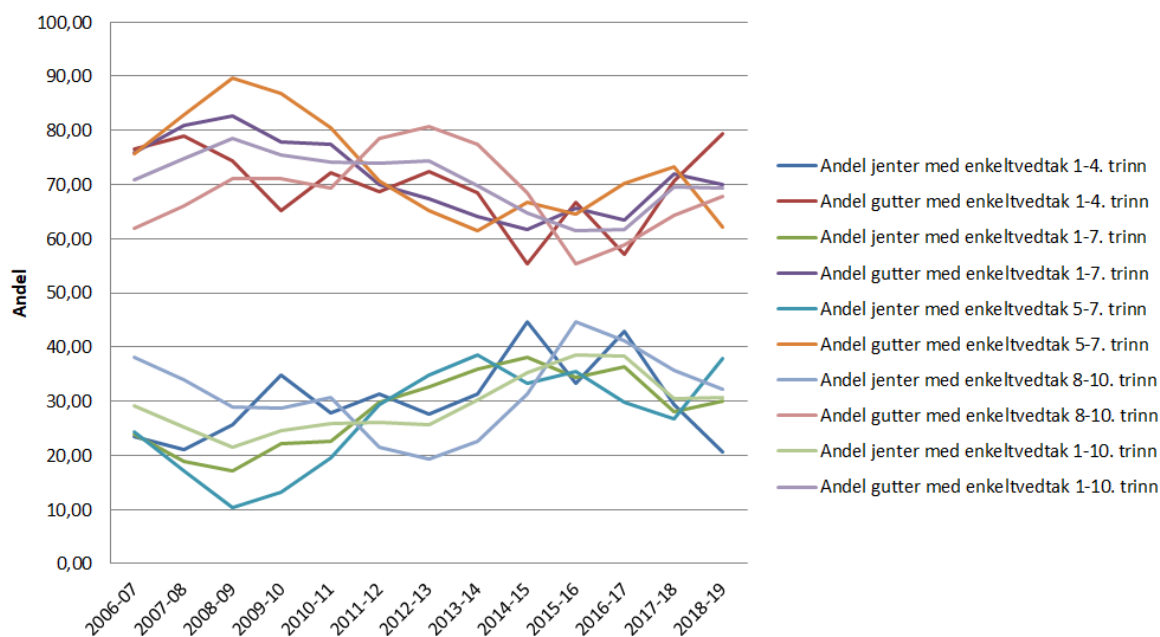
Gruppestørrelse 1 og 2, sammenlignet med nasjonalt snitt, viser en interessant utvikling. Det er en klar bedring når det gjelder småtrinnet (1.-4.). Samtidig er det en svak reduksjon i ressursene for ungdomstrinnet. Beregninger gjort med grunnlag i lærernormen tilsier at ungdomsskolene vil måtte tilføres ressurser.

Spesialundervisning

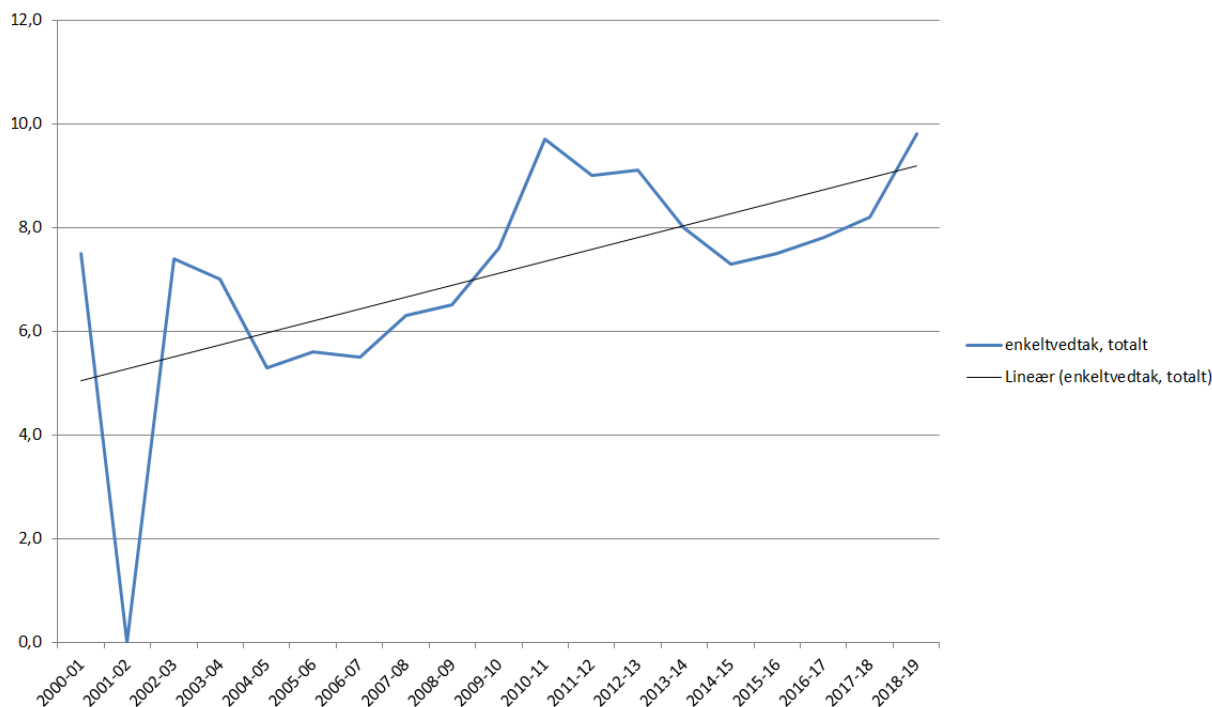
De siste årene har det vært jobbet særskilt med spesialundervisning. Det har blant annet vært en målsetting å bedre kvaliteten på selve tilbudet samt å følge en opp en tidligere jevn økning i andelen elever med vedtak om spesialundervisning. Vi har tidligere sett at økning i vedtak binder opp skolene med hensyn til å kunne drive fleksibelt.

Diagrammet under viser forholdet mellom jenter og gutter når det gjelder fordelingen av enkeltvedtak. Melhus har da vært en av de få kommunene som har vist en trend når det gjelder utjevning mellom kjønnene. Det siste året kan det imidlertid se ut som dette har snudd. Signaler fra PP-tjenesten tyder også på dette.

Enkeltvedtak gutter - jenter

enkeltvedtak, totalt

Ser vi på andelen enkeltvedtak totalt sett så går denne frem av diagrammet over. Vi vet at andelen på de laveste trinnene øker fortsatt, mens ungdomstrinnet går ned. For mellomtrinnet er det vanskelig å peke på noen utvikling. Vi vet ikke om økningen på småtrinnet skyldes at det reelt sett er flere barn med utfordringer eller om det skyldes at skolene er blitt flinkere til å gripe inn tidligere.

Signalene fra skolene kan tyde på at det er reell økning i antallet elever med utfordringer.

For ungdomstrinnet vet vi ikke om endringen skyldes at det reelt sett er færre elever med behov eller om det skyldes skolenes innsats.

Totalt sett gis det i skoleåret 2018/19 om lag 25 566 timer til spesialundervisning. (I 2008 var dette tallet 15 000).

Dette sier imidlertid ikke noe om kvaliteten på spesialundervisningen, eller utbyttet. Undersøkelser kan tyde på at

det ikke er noen automatisk sammenheng mellom økte ressurser til spesialundervisningen og kvaliteten på denne.

I 2016 opprettet regjeringen en ekspertgruppe som skulle skrive en rapport om hvordan det spesialpedagogiske tilbudet kan bli bedre i barnehager og skoler. Det overordnede målet er å bidra til at barn og unge som har behov for tilrettelagte tiltak, herunder spesialundervisning, får et pedagogisk og spesialpedagogisk tilbud av høy kvalitet og opplever økt inkludering i barnehage og skole. Rapporten (*Inkluderende fellesskap for barn og unge*) fra ekspertgruppen ble publisert 4. mars 2018. Nye retningslinjer (2020), i kjølvannet av rapporten, vil være med på å danne retningen for kommunens videre arbeid med spesialundervisning.

Oppsummert:

- *Elevtallet flater ut og prognosene viser en lavere vekst fremover.*

- *Ressurssituasjonen viser en klar bedring på småtrinnet og en liten oppgang på ungdomstrinnet.*

- *Tallene for spesialundervisning forutsetter videre oppfølging:*

- *Økning i vedtak på småtrinnet*
- *Tall for spesialundervisningen viser at vi bruker relativt mye ressurser på dette området. Vi har ikke nok kunnskap om effekten av ressursbruken.*
- *Antall elever med vedtak og antall barn med større utfordringer har økt.*
- *Ekspertgruppen danner grunnlaget for videre vurdering og arbeid*

5. Oppsummering fra skolenes vurdering

I tråd med vedtak har alle skolene gjennomført vurdering av egen tilstand og rapportert denne til skoleeier sammen med satsningsområder og tiltak.

Når det gjelder skolemiljøet så viser alle skolene at de har arbeidet meget godt med iverksetting av nye rutiner i tråd med lovendringen. Siden skolestart i høst rapporterer de at de har utarbeidet 30 aktivitetsplaner. Av disse er 3 rapportert til skoleeier. Dette vurderes som positivt. Det viser at skolene følger opp utfordringer knyttet til miljøet i tråd med de nye retningslinjene som krever rask inngripen. Det signaliseres allikevel at det må arbeides videre med skolemiljøet. Det er behov for å se videre på rutine og sikre at disse er effektive. Det er også behov for drøfting og erfaringsutveksling på tvers av skolene for å finne gode tiltak og sikre spredning av kompetanse.

Utforskende pedagogisk praksis/ Lesson study som metode for forbedring av kvalitet på tilbudet er prøvd ut ved 8 skoler. Dette har vært ett av de sentrale områdene i den nasjonale Ungdomstrinnsatsningen. Lærerne forsker på egen praksis, der målsettingen er å øke elevenes læringsutbytte. Modellen innebærer at skolen systematisk utvikler kvalitet gjennom at man i fellesskap utarbeider mål, planlegger, utfører og observerer, diskuterer og forbedrer undervisningen. Dette er i tråd med den nye fastsatte overordnede del av læreplanene i skolen.

Metoden vil kunne virke positivt inn både på læringsmiljøet og det faglige utbyttet. Rektorene rapporterer stort sett om overveiende gode erfaringer. Som eksempel nevnes bedre samarbeid mellom elevene, bedre pedagogiske opplegg, at det er inspirerende og at det gir gode refleksjoner. På den andre siden pekes det på at metoden er ressurskrevende, og at det bør ses på effektivisering av denne.

Det kan virke som skolene er i ferd med å gå mer bort fra den tradisjonelle læreboka. Det er to forhold som kan forklare dette. Det ene er en økende bruk av digitale hjelpemidler, den andre er økende vekt på mer bruk av åpne oppgaver, refleksjonsoppgaver i undervisningen. Sistnevnte kan settes i sammenheng med Mascil og utforskende pedagogisk praksis

Når det gjelder det faglige utbytte og ferdigheter nevnes særskilt begynneropplæring i lesing og regning og den andre leseopplæringen. Digital kompetanse tas opp av flere skoler. Dette dreier seg både om det tekniske (utstyr og tilgang), kompetanse (både for ansatte og elever) og pedagogisk bruk av IKT. Det vises for øvrig til eget punkt om dette temaet.

Det er også et ønske om nettverksarbeid på tvers av skolene innenfor områder som engelsk, digital kompetanse og læringsmiljø.

Fravær er en problematikk som har vært tatt opp av rektorene ved flere anledninger. Det største fraværet både når det gjelder enkelttimer og hele dager er hos ungdomsskolene. Skolene rapporterer at de har fått på plass gode rutiner når det gjelder å registrere og å følge opp fravær. Den største bekymringen er imidlertid en mindre andel elever hvor fraværet er meget høyt. Videre oppfølging av fravær, med ekstern bistand fra UH-sektoren, vil bli gjennomført for alle skolene i 2019. Et tema skolene generelt sett tar opp i økende grad er behovet for ressurser til spesialundervisning. Det kan se ut som det er et reelt økende antall elever med atferdsutfordringer. Elevenes psykiske helse er også et område som mange av skolene nevner som utfordring.

Øvrige områder som bør beskrives særskilt

IKT i skolen – digitale ferdigheter

Digital ferdighet regnes som en av de grunnleggende ferdighetene som elevene skal beherske, og som blir ytterligere vektlagt i Fagfornyelsen (høst 2020). Melhusskolen er nå godt forberedt på IKT i skolen, både organisatorisk og med hensyn til kompetanse. Høsten 2018 vedtok kommunestyret en digitaliseringsstrategi for skolen. Denne innebærer at i løpet av en treårsperiode vil elevene på alle trinn få tilgang til sitt eget elektroniske hjelpemiddel. I tillegg vil både læreres og elevers ferdighetsutvikling og motivasjon bli ivaretatt. Gjennom en leasingavtale sikrer dermed kommunen oppdaterte digitale verktøy, kompetanseheving og faglig støtte til lærere og ledere og styrket samhandling mellom skolene.

Læreboka vil ikke miste sin verdi, og tradisjonell god opplæring skal ikke forsvinne, men Melhusskolen vil få tilgang til pedagogiske verktøy som framtida krever. Samtidig vil satsingen åpne for et videre spenn mht differensiert opplæring, også innenfor spesialundervisningen.

Videre- og etterutdanning

Kompetanseheving av ansatte i grunnskolen er et av de sentrale tiltakene for å bedre kvaliteten i Melhusskolen. Det vises i tillegg til kompetansekravene med tilbakevirkende kraft.

Kompetanse og utvikling:

I strategien "Kompetanse for kvalitet" for lærere og skoleledere fram mot 2025, legges rammene for den nasjonale satsingen, som er utviklet i et samarbeid mellom KS, arbeidstakerorganisasjonene, lærerutdanningene og Kunnskapsdepartementet. GSI- rapporteringen viser at situasjonen i Melhus er som følgende:

Antall lærere i Melhus med behov for videreutdanning:

Fag	Bsk	Usk
Norsk	14	4
Matematikk	15	3
Engelsk	41	3
Sum	70	10

Med forbehold om at rapporteringen er riktig, så er dette overkommelig for ungdomstrinnet, men for barnetrinnet er imidlertid behovet for videreutdanning svært høyt. Spesielt når det gjelder engelsk. Tallene er omtrentlige, og vil kunne bli påvirket av naturlig avgang og rekruttering.

Rektorene rapporterer at de har gode erfaringer med lærere som tar videreutdanning. Disse fungerer som gode ressurser for skolene.

Fagfornyelsen

Arbeidet med å fornye Kunnskapsløftet er i gang. Overordnet del av læreplanverket er fastsatt av regjeringen, men den har ikke trådd i kraft ennå. Nye læreplaner vil være klare for elevene høsten 2020. Fagfornyelsen krever kompetanse for å fremme framtidens kompetanser hos elevene. 2019 er avsatt som perioden hvor skolene skal forberede seg. Erfaringene fra tidligere fornyinger av læreplaner viser at dette er tidkrevende. I tillegg vil det også innvirke på behovet for fornying av læremidler. Lærerne har i 2018 jobbet med overordnet del av læreplanen og delvis med de tre tverrfaglige temaene – dybdelæring, demokratiforståelse og livsmestring. Fagfornyelsen vil være hovedsatsingen innen DEKOM (desentralisert kompetanseheving)- samarbeidet i Gauldalsregionen. Her tenkes det lærende nettverk på tvers av kommunegrensene.

Lokale og nasjonale satsinger

Nedenfor er de tidligere og de nye satsingene i grunnskolen forsøkt satt i system. Her mener vi at vi svarer opp de utfordringene som skolene har, og behovene som analysen av skolen viser. Gruntanken her er at man holder fast i en satsing over noen år, lar ting få lov til å virke. Noe gjelder for alle, noe gjelder for noen skoler, for eksempel ungdomsskolene, og noe er det bare enkelte skoler og lærere som gjennomfører.

Melhuskolen 2019-2023

Felles i Melhuskolen/klynger av skoler/enkeltskoler				
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER Regning, (mascil) skrijving, lesing Lærerspesialister Digitale ferdigheter				
	På hver sitt vis			
DIGITAL SATSING 2019: 1.trinn,(også begynneropplæring) 5.trinn, 8.trinn.				
	Alle i tre år			
FAGFORNYELSEN Kritisk tenkning; barnetrinn i samarbeid med NTNU (kan også tilbys ungdomstrinn) Tverrfaglige tema/dybdelæring/fag Programmering Lærende nettverk DEKOM				
	Alle, til nye læreplaner er på plass			
UTFORSKENDE PRAKSIS praktisk og variert undervisning, gutt/jente-problematikk				
	På hver sitt vis			
VURDERING FOR LÆRING				
	Enkeltskoler			
ENGELSK Barnetrinnet				
	Enkeltskoler			
LÆRINGSMILJØ Forebygge fravær Tverrfaglig samarbeid				
	Alle, sammen og hver for seg			
SPESIALUNDERVISNING: Nettverk spesped-kordinatorer Fortsettelse spesped-prosjekt				
	Alle. Midlertidig over to år			

Kompetanseheving innen disse feltene skjer altså skolevis, i nettverk, i regionsamarbeid og gjennom den nasjonale modellen.

Konsekvenser for folkehelse:

En god skole har stor betydning for folkehelsen.

Konsekvenser for klima og miljø:

Rådmannens vurdering og konklusjon:

Læringsmiljø

Lovendringen i kapittel 9a gjeldende fra høsten 2017 samt signalene fra skolene medfører at det fortsatt bør arbeides med å redusere krenking og mobbing. Dette kan skje gjennom erfaringsutveksling mellom skolene og med videre oppfølging av Lundamosprosjektet.

Hensikten med et godt skolemiljø er at det skal gi et godt grunnlag for læring og trivsel. I tillegg til læringsmiljøarbeidet vil vi også fokusere på fraværsoppfølgingen, og systematisere denne.

Fag og ferdigheter

Selv om kommunen grovt sett ligger på det nasjonale snittet bør det videre satses på vurdering for læring, praktisk læring og relevant læring. Tilbakemeldingene fra samlingen med rektorene og ppt tilsier også dette. Det samme gjelder grunnleggende ferdigheter og basisfag.

Engelsk er et fag skolene nevner ofte. Dette har blant annet sammenheng med behovet for videreutdanning samt resultatene som oppnås.

Den digitale satsingen genererer et kompetansebehov hos lærere og elever.

Fagfornyelsen vil kreve mye tid av skolene fremover. Lærerne vil få tilbud om opplæring innen både læreplanarbeid og metodikk fram til 2020.

Erfaringene med utforskende pedagogisk praksis viser at dette er et godt verktøy. Det understøttes av signalene fra de aktuelle skolene samt at det er i tråd med den nye generelle delen av læreplanen. Med en del forbehold kan det se ut som dette har hatt innvirkning på resultatene i regning/ matematikk i Melhus. To skoler viser også at åpne oppgaver og utforskende praksis innen matematikk viser ut noe av forskjellene mellom jentenes og guttenes resultater.

Det er et behov for å se særskilt på hvordan skole og barnehage møter guttenes behov i Melhus kommune.

Grupper av elever, som mister motivasjon underveis, mestrer dårlig hvis de ikke opplever undervisningen som relevant, eller for stillesittende. Mulighetene som ligger i fagfornyelsen, den digitale satsinga, lærende nettverk og utforskende pedagogisk praksis må utnyttes i denne sammenhengen. Her er det mulig å se for seg en satsing med etablering av prosjekt, i samarbeid med UH-sektoren eller andre kommuner, knyttet til temaet. Dette er nødvendig, og kostnadskreven.

Ressurser– fysiske rammer

Prognosene for elevtallet fremover viser liten endring de nærmeste årene (frem mot 2025), deretter noe økning. Dette vil imidlertid være avhengig av boligutbyggingen, både med hensyn til omfang og når den kommer.

Ressursene for småtrinnet er bedret, samt at noen få skoler vil ha krav på økte ressurser som en konsekvens av den nye lærernormen. Rådmannen har beregnet at ca 6 årsverk må flyttes på for å oppnå en fullstendig dekning av lærernormen i kommunen. Dette jobbes det med våren 2019.

Vi har utfordringer mht et stigende antall barn og unge med atferdsproblemer. Vi opplever at antallet barn med behov for spesialpedagogiske tiltak er høyt, både i barnehage og skole. Dette gjelder i større grad utfordringer knyttet til psykisk helse og atferd, i mindre grad knyttet til lærevansker. I 2019 må vi gå inn i tallene og

vurderingene som gjøres, og se på prosesser, innhold og organisering. I forbindelse med ekspertutvalgets rapport, og forventet ny utredning, trengs ei kompetanseheving innen skole og PPT - dette for å heve kvaliteten i alle ledd. Deltakelse i forskningsarbeid knyttet til temaet bør vurderes.

Øvrige områder

Videreutdanning

I tråd med kompetansekravet som har tilbakevirkende kraft vil rådmannen måtte prioritere dette fremover når det gjelder bruk av ressurser til videreutdanning. Vi erfarer at dette går bekostning av ønsker om andre fag det ønskes videreutdanning i. Rapportering per 1.10.2018 viste at 80 lærere ikke hadde dekket kompetansekravet. Vi ser, som sagt, et kompetansebehov når det gjelder engelsk på barnetrinnet. Her gjelder det å ha riktig kompetanse til riktig tid (2025).

Ressurstildeling

Høsten 2018 ble det satt i gang et arbeid med å lage en ny ressurstilodelingsmodell til skolene. Arbeidsgruppa består av skoleledere, økonomer, rådgiver, tillitsvalgt og kommunalsjef. Fordelingsnøkler blir drøftet i nettverk for rektorer med jevne mellomrom. Den nye modellen, som er basert på allerede eksisterende pedagogisk plattform, blir både forutsigbar og etterprøvbar. Gruppas mandat er ikke å ta stilling til skolestruktur, og dermed er man nødt til å hensynta de små enhetene inn i arbeidet. Utfordringen, i dette tilfellet, er at modellen baserer seg på elevtall og lærernorm, og kan medføre flytting av pedagogiske ressurser mellom skolene. Man tenker at modellen skal være klar til sommeren 2019, og man ser for seg at innføringen vil skje over en toårsperiode. Modellen vil bli presentert for komité for oppvekst og kultur når den er ferdig.

Måltid i skolen

Utredningen av innføring av varmt måltid i skolen vil bli behandlet i kommunestyret i juni 2019.

Med utgangspunkt i vurderingen anbefaler rådmannen følgende satsningsområder som grunnlag for arbeidet med økonomi og handlingsplan:

- **Læringsmiljøet:** Oppfølging av §9A i Opplæringsloven gjennom Lundamoprojektet og en systematisering av fraværsoppfølgingen.
- **Fag og ferdigheter:** Grunnleggende ferdigheter, inkludert digitale ferdigheter og utforskende pedagogisk praksis. Fagfornyelsen.
- **Spesialundervisning:** En grundig analyse. Kompetanseheving skole og PPT. Oppfølging av ekspertrapporten.
- **Videreutdanning:** Oppfølging i tråd med kompetansekrav. Digitalt kompetanseløft.

Vedlegg:
Ingen

Andre dokumenter som ikke er vedlagt saken:

1. PS 11/18 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2017

2. PS 14/17 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2016
3. PS 17/16 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2015
4. PS 46/15 Mindre revidering av helhetlig system for skolevurdering
5. PS 24/15 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2014
6. PS 17/14 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2013
7. PS 20/13 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2012
8. PS 47/12 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2011
9. PS 27/11 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2010
10. PS 14/10 Vurdering Av Grunnskolen I Melhus 2009
11. PS 56/09 Revidering helhetlig system for skolevurdering
12. PS 16/09 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2008
13. PS 24/08 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2007
14. PS 38/07 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2006
15. PS 48/05 Helhetlig system for skolevurdering
16. PS 50/04: Arbeid med helhetlig system for skolevurdering – hensikten med systemet, elevinspektørene
17. SKOLEVURDERING. Redegjørelse i forhold til pålegg fra Fylkesmannen. Bakgrunn og mandat for utvikling av et helhetlig system for skolevurdering i Melhus kommune m/vedlegg (03/01714-012).
18. LOV 1998-07-17 nr 61: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa